

Internet saytlari

1. <http://www.economics.ru/>;
2. <http://www.ved.ru/>;
3. <http://www.ser.ru/>;
4. <http://www.uza.uz>
5. <http://www.ifmr.uz/>;
6. <http://www.lex.ru/>;
7. <http://www.ziyounet.uz/>;
8. <http://www.management.ru/>;

Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Fan/modul uchun mas'ul:

R. Ismatov - "Menejment" kafedrasi professori

M. Jalolova - "Menejment" kafedrasi stajyor-o'qituvchisi

Taqrizchilar:

R. Ismoilov - NamMTI "Iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.n.

N. Usmonova - "SAASTEKSINVEST" MCHJ Namangan filiali direktori
movuni

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJ TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI**

NamMQI

O'quv-uslubiy boshqarma

№ 51

«3» 07 2024 y.

“STRATEGIK BOSHQARUV” FANINING

ISHCHI O'QUV-DASTURI

II-mutaxassislik Sirtqi ta'lim uchun

Q. Inoyatov

2024

Bilim sohasi:

300000 - Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot

Ta'lim sohasi:

310000 - Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar

Ta'lim yo'nalishlari

60310100-Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Namangan-2024 y.

Fan/modul kodi SB1506	O'quv yili 2024-2025	Semestr 5	ECTS - Kreditlar 6
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 6	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulot lari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Strategik boshqaruv	(12m/12a)	156	180

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad — talabalarga strategik boshqaruvning tizimi, strategik boshqaruvning nazariy asoslari va uni amaliyotda qo'llash ko'nikmasi, korporatsiyada aksiyadorlar huquq va manfaatlarini himoya qilish va manfaatdor tomonlarning samarali munosabatlari shakllantirish orqali uning o'rni va ahamiyatini yoritish kerakligi tushuntiriladi. Ushbu fanning maqsadi talabalarda strategik boshqarishning amaliyoti va modellari, tamoyillari, korporativ tuzilmalar faoliyatini boshqarishda ko'nikmalar hosil qilishdan iborat. Fan mazmunini anglab yetish - talabalarining strategik boshqaruvning nazariy evolyutsiyasi haqida o'rganish, amaliyotda strategik boshqaruvning qo'llanishini o'rganish usullari kabi jihatlar uchun muhimdir.

Fanning vazifasi

Kursni o'rganish vazifalari:

- strategik boshqaruv amaliyotini;
- strategik boshqaruvning shakllanishi va tarixini;
- strategik boshqaruv madaniyatini;
- strategik boshqaruvning predmeti va mazmunini yorituvchi nazariyalari tasniflash;
- korxonada strategik muhitni va strategik vaziyatni o'rnatish;
- strategik boshqaruv qonunlari va tamoyillarini;
- strategik boshqaruvda qarorlarni oqilona ishlab chiqish va foydalanish yo'llarini aniqlash;
- korxonada umuman strategik boshqaruvni tashkil etish malakalariga ega bo'lishi kerak.

Bugungi kunda, iqtisodiyoti rivojlangan davlatlardagi korporatsiyalar strategik boshqaruvga asoslangan boshqaruv tizimiga o'tishi va tezkorlik bilan xalqaro miqyosda ular tomonidan strategik boshqaruv orqali korxonada muvaffaqiyatidagi o'rinni yaqqol ko'rsatadi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Nazariy materiallarni mustaqil o'zlashtirish uchun mavzular

1-mavzu. Strategik tasavvurni va missiyani takomillashtirish
Strategik tasavvurni va missiyani takomillashtirish. Biznesni aniqlash va tasvirlash. Maqsadlarni aniqlash.
Strategiyani yaratish tarixiyasi. Korporativ strategiya. Biznes strategiyasi. Operativ strategiyalar. Strategiyani shakllantirishda kuchlarni birlashtirish.

2-mavzu. Kompaniya strategiyasini belgilovchi omillar

Ijtimoiy, siyosiy, xuquqiy va insoniy omillar. Kompaniya tarmog'ining jozibadorligi va raqobat shartlari. Bozor imkoniyatlari va xavf-xatari. Tashkilotning kuchli va kuchsiz tomonlari va raqobatbardoshligi. Shaxsiy obro' talablik (ambitsiya), biznes falsafasi va rahbarlarning etik printsipalari.

3-mavzu. Strategiyani shakllantirishga yondashuvlar

Asosiy strategik yondashuv. Boshqalarga vakolatni berish yondashuvi. Hamkorlikka asoslangan yondashuv. Musobaqaviy yondashuv.

4-mavzu. Kuchli yoki kuchsiz raqobat mavqeiga ega kompaniyalar

Kompaniyalar raqobat mavqeni baholash uchun strategik guruhlar kartasini yaratish usulidan foydalanish. Raqobatdoshlikdan kutiladigan strategik harakatlari. Raqobatdoshlik strategiyasini aniqlash.

5-mavzu. Raqobat muvaffaqiyatining asosiy omillari

Muvaffaqiyatning asosiy omillari. Muvaffaqiyatning texnologik omillari. Muvaffaqiyatning ishlab chiqarish omillari. Muvaffaqiyatning taqsimot omillari. Muvaffaqiyatning marketing omillari.

6-mavzu. Kompaniya narxlar va xarajatlari bo'yicha raqobatbardoshligi

Xarajatlarni va xarajatlari zanjirini strategik tahlil etish. Xarajatlarda raqobatbardoshlikka erishishning strategik imkoniyatlari. Xarajatlari zanjirining tahlili, kompetentlik va raqobatbardoshlik. Kompaniyaning kuchli raqobat mavqeji.

7-mavzu. Raqobatbardoshlikni saqlash uchun hujumkorlik strategiyasidan foydalanish

Raqobatdoshlik kuchli tomonlarini yengish. Raqobatdoshlik kuchsiz tomonlariga hujum. Bir vaqtda ko'p yo'nalishlarda hujum qilish. Aylanna manyovrlari. "Partizanlik" hujumlari. Preventiv harakatlari. Hujum qilish ob'ektini tanlash. Raqobat ustunligini saqlash uchun himoya strategiyalaridan foydalanish.

8-mavzu. Strategiya va kompaniya vaziyatini muvofiqlash

Yangi paydo bo'layotgan tarmoqlardagi raqobatli strategiyalar. Yetuk tarmoqlardagi raqobatli strategiyalar. Turg'un va so'nib borayotgan tarmoqlardagi strategiyalar. Tarqoqlashgan tarmoqlardagi raqobat.

9-mavzu. Xalqaro bozorlardagi raqobatli strategiyalar

Ko'p millatli va global raqobat. Xalqaro strategiyalarning namunalari. Ko'p millatli yoki global strategiyalarga amal qilish. Strategik alyanslar. Strategik niyatlar, foyda "qo'riqxonalari" va almashlab moliyalash.

10-mavzu. Tarmoq yetakchilari uchun strategiyalar

Hujumkor strategiyani saqlash. Mustahkamlash va himoyalash strategiyasi. Sardorga ergashish strategiyasi. Vakant signment strategiyasi. Ixtisoslashuv strategiyasi. "Hammasidan bizzning mahsulotimiz yaxshi" strategiyasi. Sardorga ergashish strategiyasi. Sotib olish hisobiga o'sish

strategiyasi. Individual imji strategiyasi.

11-mavzu. Diversifikatsiyalash strategiyalari

Konsentratsiyadan diversifikatsiyaga o'tish. Birlik biznesning jozibadorligi va xavf-xatari. Diversifikatsiyalashmagan kompaniyaning vaziyatga mos alternativ strategiyalari. Diversifikatsiyalash strategiyalari. Yangi biznesga kirish strategiyasi.

12-mavzu. Turdosh va Noturdosh diversifikatsiya strategiyalari

Strategik muvofiqlik, masshtab samarasi va raqobatbardoshlik. Noturdosh diversifikatsiya strategiyalari. Noturdosh diversifikatsiyaning ijobiy va salbiy tomonlari. Qisqartirish va voz kechish strategiyalari.

13-mavzu. Korporatsiya strategiyasini qayta ko'rish yoki qisqartirish

Korporatsiya strategiyasini qayta ko'rish yoki qisqartirish va buyurtma portfelini restrukturizatsiya qilish. Xalqaro diversifikatsiya strategiyalari. Diversifikatsiyalashgan ko'p millatli korporatsiyalarning raqobat ustunligining manbalari. Diversifikatsiya strategiyalarining kombinatsiyalari.

14-mavzu. Diversifikatsiyalashgan kompaniyalarni strategik tahlil etish

Jarayonli korporativ strategiyani aniqlash. Tarmoq jozibadorligi – korxonaning kuchli tomonlari matritsasi. Tarmoqning jozibadorligini taqqoslash. Strategik muvofiqlik tahlili.

15-mavzu. Strategiyani amalga oshirish

Strategiyani tadbiiq etish chegaralari. Strategiyani tashkiliy strukturaga moslashuvi. Tashkiliy strukturalarning strategik ustunliklari va kamchiliklari. Tashkiliy strukturalarni rivojlantirish istiqbollari.

16-mavzu. Strategiyani qo'llab – quvvatlovchi mukofotlash tizimini yaratish

Strategiya va smetalarining uzviy bog'liqligi. Strategik axborotlarni to'plashni ta'minlash. Strategiyani qo'llab - quvvatlovchi mukofotlash sistemasini yaratish. Rag'batlantirish usullari. Rag'batlantirishning samaradorligini oshirish.

“Strategik boshqaruv” fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining kalendari tematik rejasini

No	Ma'ruza mavzulari	Ajratilgan soat
1	Strategik boshqarish jarayoni	2
2	Strategiya yaratishning vazifalari	2
3	Tarmoqdagi umumiy holat va undagi raqobatning tahlili	2
4	Kompaniya holati tahlili	2
5	Strategiya va raqobat ustunligi	2
6	Marketing strategiyasini mavjud vaziyatga moslashtirish	2
Jami		12

Yuqoridagi jadvalda keltirilgan auditoriyada o'tiladigan ma'ruza mashg'ulot mavzularidan tashqari mavzularni asosiy va qo'shimcha adabiyotlardan foydalangan holda nazorat topshiriq'ini sifatida mustaqil o'zlashtiriladi.

III. Amaliy materiallarni mustaqil o'zlashtirish uchun mavzular

Amaliy materiallarni mustaqil o'zlashtirish uchun mavzular

1. Strategik tasavvuri va missiyani takomillashtirish
2. Kompaniya strategiyasini belgilovchi omillar
3. Strategiyani shakllantirishga yondashuvlar
4. Kuchli yoki kuchsiz raqobat mavqigiga ega kompaniyalar

5. Raqobat muvofiqiyatining asosiy omillari
6. Kompaniya narxlar va xarajalar bo'yicha raqobatbardoshligi
7. Raqobatbardoshlikni saqlash uchun hujumkorlik strategiyasidan foydalanish
8. Strategiya va kompaniya vaziyatini muvofiqlash
9. Xalqaro bozorlardagi raqobatli strategiyalar
10. Tarmoq yetakchilari uchun strategiyalar

11. Diversifikatsiyalash strategiyalari
12. Turdosh va Noturdosh diversifikatsiya strategiyalari
13. Korporatsiya strategiyasini qayta ko'rish yoki qisqartirish
14. Diversifikatsiyalashgan kompaniyalarni strategik tahlil etish
15. Strategiyani amalga oshirish
16. Strategiyani qo'llab – quvvatlovchi mukofotlash tizimini yaratish

“Strategik boshqaruv” fani bo'yicha amaliy mashg'ulotlarning kalendari tematik rejasini

No	Amaliy mashg'ulotlar mavzulari	Ajratilgan soat
1	Strategik boshqarish jarayoni	2
2	Strategiya yaratishning vazifalari	2
3	Tarmoqdagi umumiy holat va undagi raqobatning tahlili	2
4	Kompaniya holati tahlili	2
5	Strategiya va raqobat ustunligi	2
6	Marketing strategiyasini mavjud vaziyatga moslashtirish	2
Jami		12

Yuqoridagi jadvalda keltirilgan auditoriyada bajariladigan amaliy mashg'ulotlardan tashqari mavzularni, asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda amaliy mashg'ulotlarni bajarish uchun berilgan uslubiy ko'rsatmadan foydalangan holda nazorat topshiriq'ini sifatida mustaqil o'zlashtiriladi.

IV. Mustaqil ta'lim nazorat topshiriqlari

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Yangi tarmoqdagi raqobatchilik uchun strategiya ishlab chiqish va taqdimot qilish.
2. Strategiyani yaratishning 3 vazifasini o'rganib, tahlilini qilish. (Taqdimot ko'rinishida topshiriladi)
3. Diversifikatsiyalangan millatlararo kompaniyalarni tahlilini qilish.
4. Kompaniyaning mavjud strategiyasi va faoliyatini baholashni tadbiiq etish va loyihalashtirish.
5. Kompaniya strategiyasini belgilovchi omillarni o'rganish va ularning tahlil qilish. (Taqdimot ko'rinishida topshiriladi)
6. Noturdosh tarmoqlarga diversifikatsiyalash strategiyalarini o'rganib chiqib,

loyiha tuzish va taqdimot ko'rinishida topshirish.

7. Strategik rejalashtirishni tahlil qilish va loyihalashtirish.
8. Korxonalar to'qnash keladigan strategik muammolarni "SARGASSO" MCHJ da tahlilini o'tkazish va taqdimot ko'rinishida topshirish.
9. Korxonalar raqobat mavqecini zaif va kuchli jihatlarni tahlil qilish.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan loyiha ishi, esse, tezis yoki ilmiy maqola yozish, ma'ruza tayyorlash, mavzu bo'yicha taqdimot (perzentatsiya) tayyorlash, berilgan muammoni keng tahlil qilish, uning ta'rif va xulosalar berish, berilgan mavzuni chuqur o'rganish va yuqori darajada tahlil qilish, amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash tavsiya etiladi.

V. Ta'lim natijalari/ Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilishi kerak:

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Strategik boshqaruvning huquqiy va institutsional asoslari haqida tushunchalarga;
- Strategik boshqaruv tamoyillari va modellarini o'rganishga;
- Strategik boshqaruv organlari to'g'risida tushunchaga;
- Aksiyadorlik jamiyatlaridagi dividend siyosati va strategik madaniyat bo'yicha ko'nikmalarga;
- Strategik ijtimoiy mas'uliyat va barqaror rivojlanish haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish;
- esse, tezis va maqolalar yozish;
- vaziyatli o'zlashtirish (keys-stadi) yechish;
- jarayonli-yo'natirilgan ta'lim;
- muhokamalarda ishtirok etish;
- kichik guruhlarda ishlash;
- loyiha ishi bajarish;
- mustaqil ishlarni bajarish;
- taqdimot tayyorlash;
- turli darajadagi testlarni yechish;
- so'rov o'tkazish.

VII. Kreditlarni olish uchun talabalar:

Fandan talabalarni bilimni baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalari talabalar bilimni baholash nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida" gi Nizom asosida amalga oshiriladi.

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalari to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test nazoratini topshirish.

Talabani bilimni baholash mezonlari

Strategik boshqaruv fanidan talabalarni baholashda ma'ruza, amaliy mashg'ulotlarga qatnashishi va unda olgan baholarini inobatga olinadi.

Oraliq nazorati ma'ruza, amaliy mashg'ulotlardagi mavzularga qarab oladi. Talabalar nazorat topshiriqlarini topshirish jarayonida to'plangan bali oraliq nazorat bali hisoblanadi.

OB=A.M.+ M.T+N.T./3

Bu yerda: OB-oraliq baholash;

A.M-Auditoriyada berilgan amaliy mashg'ulotlarni bajarishi

MT- Berilgan mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishi.

N.T-Nazorat topshiriqlari talabani auditoriyadan tashqari

ko'rsatilgan ma'ruza va amaliy mashg'ulot mavzulari

bo'yicha og'zaki savol javob orqali baholanadi.

Oraliq baholash bandlarining har biri kamida 60% holatda o'zlashtirilishi lozim. Agar nazorat ishini yoki biror bandedning o'zlashtirilishi 60% dan kam bo'lsa o'lashtirilmagan hisoblanadi va yakuniy nazoratga qo'yilmaydi.

OB≥60%

Yakuniy nazorat tarkibi: auditoriya mavzulari (50%) va mustaqil ta'lim mavzusiga (50%) oid test topshirig'i.

Yakuniy nazoratda ham kamida 60% ni o'zlashtirilishi shart. Agar 60% dan kam bo'lsa, yakuniy nazoratdan o'tmagan hisoblanadi.

Ya.N≥60%

Fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi, hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirilmagan hisoblanadi va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

Asosiy adabiyotlar

1. Ю.Н. Лапыгин Стратегический менеджмент. учеб. пособие. – М.: Эксмо, 2010. – 432 с.
2. Ю.А.Маленков Стратегический менеджмент. Учебник. – М.: Проспект, 2009. – 224 с.
3. Клифф Баумен. Основы стратегического менеджмента. М. "Банки и биржи". 2011. –357 с.
4. N.Q. Yo'ldoshev va b, "Strategik menejment". Darslik. –T.:TDIU, 2013 y.
5. N.Q. Yo'ldoshev Strategik menejment. O'quv qo'llanma. – T.: TDIU, 2011. – 140 b.
6. U.A.Muxammadiev, A.N.Jabriyev, A.B. Bektemirov "Strategik menejment". O'quv qo'llanma Toshkent. 2010.
7. R.O.Ismatov "Sifat menejmenti". Darslik. "Fan ziyosi" nashriyoti. Toshkent-2023.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. 2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son
2. SH.M. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". Toshkent: "O'zbekiston", 2017.
3. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-moddasi.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida". Xalq so'zi, 2017 yil 21 aprelye, № 79 (6773)
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.Mirziyoyevning 2020 yil uchun mo'ljallangan eng muhim ustuvor vazifalar haqidagi Oliy Majlisga Murojaatnomasi. <https://kun.uz/99444746>.